

รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21

โรงเรียนสังกัดเทศบาล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

A model for developing the competencies of secondary school teachers in

The 21st century in municipal schools of northeastern thailand

รศสุคนธ์ คำสุข^{1*} ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์² และวัฒนา สุวรรณไตรย์²

Rossukhon Khamsuk ^{1*}, Sikan Pienthunyakorn ², and Watana Suwannatrai ²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ (1) ศึกษาองค์ประกอบและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาองค์ประกอบสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 (2) สร้างและพัฒนารูปแบบสมรรถนะครู (3) ศึกษาผลของการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครู การดำเนินการวิจัยมี 3 ระยะ 7 ขั้นตอน คือ ระยะที่ 1 ศึกษารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครู ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครู ระยะที่ 2 จัดทำรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครู โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 คน ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ ระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนา คือ ครูมัธยมศึกษา โรงเรียนชุมชนเทศบาล ๓ (พินิจพิทยานุสรณ์) จำนวน 32 คน

ผลการวิจัย พบว่า (1) องค์ประกอบสมรรถนะครู มี 3 สมรรถนะ 10 องค์ประกอบย่อย และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูจากสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ สมรรถนะประจำสายงาน สมรรถนะหลัก และสมรรถนะส่วนบุคคล (2) รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครู ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการพัฒนา สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล องค์ประกอบของรูปแบบ พบว่า โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (3) การทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครู พบว่า สมรรถนะครูมีความก้าวหน้าโดยรวมร้อยละ 88.35 เมื่อพิจารณาเป็นรายสมรรถนะ พบว่า สมรรถนะส่วนบุคคลมีพัฒนาเพิ่มขึ้นมากที่สุด ร้อยละ 92.94 รองลงมาคือสมรรถนะหลัก ร้อยละ 87.59 และสมรรถนะประจำสายงาน ร้อยละ 84.30

คำสำคัญ : สมรรถนะ ครูมัธยมศึกษา ศตวรรษที่ 21

Received : 30 เมษายน 2568

Revised: 22 พฤษภาคม 2568

Accepted : 27 พฤษภาคม 2568

¹ ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, Doctor of Education (Ed.D.) in Educational Administration, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University.

*Corresponding author : rossukhon.khamsuk2021@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this study were: 1) to study the components and needs for developing teachers' competencies in the 21st century; 2) to design and develop a teacher competency development model; and 3) to examine the results of implementing the developed model. The research was conducted in three phases with seven steps. In Phase 1, the teacher competency development model was explored using in-depth interviews and a needs assessment questionnaire. In Phase 2, the model was created and evaluated for appropriateness by six experts. In Phase 3, the teacher competency development model was implemented and tested. The sample group in the development phase consisted of 32 secondary school teachers from Chumchon Thetsaban 3 (Phinijphitthayanuson) Municipal School.

The findings revealed that: 1) teacher competencies comprised three main competencies with ten sub-components. The needs for developing these competencies, in order of priority from highest to lowest, were functional competencies, core competencies, and personal competencies; 2) The teacher competency development model included principles, objectives, content, development process, learning media and resources, and assessment and evaluation. The overall appropriateness of the model was rated as highly suitable; and 3) Implementation of the teacher competency development model resulted in an overall competency improvement of 88.35%. When analyzed by specific competencies, personal competencies showed the greatest improvement at 92.94%, followed by core competencies at 87.59%, and functional competencies at 84.30%.

Keywords : Competency, Secondary School Teacher, 21st Century

บทนำ

ในโลกยุคปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี นวัตกรรม และสภาพสังคมได้ก่อให้เกิดความท้าทายใหม่ ๆ ต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การศึกษา จึงมีบทบาทสำคัญในการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนในการเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 2001 เป็นต้นมา โลก ได้ก้าวเข้าสู่ยุคแห่งข้อมูลข่าวสาร เศรษฐกิจดิจิทัล และการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างเต็มตัว การจัดการศึกษาในศตวรรษนี้ จึงต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทของสังคม โดยเปลี่ยน มุมมองจากการมุ่งถ่ายทอดความรู้มาเป็นการส่งเสริมให้ ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาและ

สร้างสรรค์องค์ความรู้ที่มีคุณค่าต่อสังคม (Scott, 2015) บทบาทของครูในโลกยุคใหม่นี้ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิง จากเดิมที่ครูเป็นผู้สอนหรือผู้ถ่ายทอดความรู้ กลายมาเป็น “ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้” หรือที่เรียกกันว่า *Learning Facilitator* ที่มีหน้าที่สนับสนุนให้คำแนะนำ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดและลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งและยั่งยืน ครูในศตวรรษที่ 21 ต้องสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น ศูนย์กลาง ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมอย่าง สร้างสรรค์และเข้าใจความหลากหลายของผู้เรียนในทุกมิติ (Jan, 2017)

ในบริบทของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาที่เป็นช่วงวัยแห่งการเปลี่ยนผ่านสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ครูจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทั้งทางวิชาการและคุณลักษณะส่วนบุคคลอย่างสมดุล ดังนั้น “สมรรถนะของครู” จึงกลายเป็นหัวใจสำคัญที่สะท้อนถึงศักยภาพและความพร้อมของครูในการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ได้กำหนดแนวทางในการประเมินสมรรถนะครูไว้ 3 ด้าน ได้แก่ สมรรถนะหลัก สมรรถนะประจำสายงาน และคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและประเมินผลการปฏิบัติงานของครูให้สอดคล้องกับเป้าหมายของระบบการศึกษาไทย (ธาริณีจินดาธรรม, 2560) การมีสมรรถนะไม่ใช่เพียงการมีความรู้หรือความสามารถเฉพาะทางเท่านั้น แต่หมายถึงการมีพฤติกรรมการทำงานที่สะท้อนถึงความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน การรู้จักประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ในการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง ครูที่มีสมรรถนะจะสามารถใช้สื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม วางแผนการเรียนรู้ที่หลากหลาย วัดและประเมินผลผู้เรียนได้อย่างมีระบบและสามารถสื่อสารกับผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข, 2559)

ในด้านนโยบายระดับชาติ รัฐบาลไทยได้กำหนดเป้าหมายของการศึกษายุคใหม่ภายใต้แนวคิด “ไทยแลนด์ 4.0” โดยเน้นการพัฒนาคนให้เป็น “ผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต ผู้สร้างนวัตกรรม และเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง” ซึ่งถือเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับหลักการศึกษาศาสนาในศตวรรษที่ 21 อย่างยิ่ง แนวทางดังกล่าวเน้นให้ระบบการศึกษามุ่งสร้างผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ทักษะการคิด วิเคราะห์ ทักษะดิจิทัล ความคิดสร้างสรรค์ การร่วมมือ และการปรับตัว ครูจึงมีบทบาทเป็นกลไกหลักที่จะช่วยผลักดัน

ให้เป้าหมายของการศึกษาไทยเกิดขึ้นได้จริง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

ในบริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดเทศบาล โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ซึ่งมีความหลากหลายทั้งด้านภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ และสังคม ยิ่งตอกย้ำถึงความจำเป็นในการพัฒนาครูให้มีสมรรถนะสูงเพื่อรับมือกับข้อจำกัดและความท้าทายในพื้นที่ โรงเรียนในสังกัดเทศบาลแม้จะมีขนาดไม่ใหญ่มาก แต่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการศึกษาระดับท้องถิ่น และสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับเยาวชนในพื้นที่ห่างไกล การยกระดับคุณภาพครูในโรงเรียนกลุ่มนี้จึงต้องอาศัยการวิจัยและพัฒนา รูปแบบที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ที่มีความยืดหยุ่น และสามารถนำไปใช้ได้จริงในห้องเรียน ครูที่มีสมรรถนะสูงในศตวรรษที่ 21 ควรมีคุณลักษณะสำคัญ เช่น ความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ความเข้าใจในเทคโนโลยี ความยืดหยุ่นในการจัดการเรียนรู้ ทักษะคิดเชิงบวก ความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองและผู้เรียน รวมทั้งสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้เรียนได้อย่างแท้จริง ครูจึงไม่ได้ทำหน้าที่เพียงสอนหนังสือ แต่เป็น “ผู้นำการเรียนรู้” ที่มีบทบาทสำคัญในการหล่อหลอมอนาคตของชาติ

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยตระหนักในความสำคัญของการพัฒนาสมรรถนะครูดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิจัยและพัฒนาแบบแผนการพัฒนาสมรรถนะครูมัธยมศึกษา โรงเรียนสังกัดเทศบาล เพื่อให้ได้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูมัธยมศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นแบบอย่างที่ดีมีความเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก และมีการพัฒนาสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ให้เป็นครูคุณภาพและบรรลุมเป้าหมายตามมาตรฐาน ในบริบทการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นกว่าเป็นอยู่ในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21 และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาองค์ประกอบสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21

2. เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสังกัดเทศบาล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. เพื่อศึกษาผลของการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสังกัดเทศบาล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสังกัดเทศบาล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดการดำเนินการวิจัย เป็น 3 ระยะ 7 ขั้นตอน ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับองค์ประกอบสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยเบื้องต้น นำไปสู่การหาองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21 และนำไปสู่การสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้องค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21

ขั้นตอนที่ 2 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบของสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ดำเนินการโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้เชี่ยวชาญ 9 คน โดยมีเกณฑ์การเลือก ดังนี้ อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาเอกหรือตำแหน่ง

ทางวิชาการไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ที่สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาเอกทางด้านการสอน จำนวน 1 คน นายกเทศมนตรีที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนครที่มีการเปิดสอนโรงเรียนมัธยมศึกษาไม่ต่ำกว่า 4 ปี จำนวน 2 คน ผู้อำนวยการกองการศึกษาเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนครที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในตำแหน่งไม่ต่ำกว่า 4 ปี จำนวน 2 คน ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนครที่มีวิทยฐานะเชี่ยวชาญ จำนวน 2 คน และครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนครที่มีวิทยฐานะเชี่ยวชาญ จำนวน 2 คน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยนำเอาข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสมรรถนะ องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้สมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21 มาเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยขอความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 7 คน คือผู้เชี่ยวชาญชุดเดียวกันกับผู้เชี่ยวชาญพิจารณาองค์ประกอบของสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตรวจสอบพิจารณาความสอดคล้องแล้วมาวิเคราะห์เพื่อสรุปผลการพิจารณา โดยพิจารณาและคัดเลือกแบบสอบถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.50 - 1.00 ขึ้นไป ผ่านเกณฑ์ทั้ง 32 ข้อ มีค่าดัชนีระหว่าง 0.86 - 1.00 แสดงว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูมัธยมศึกษา โรงเรียนสังกัดเทศบาลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตเทศบาลเมืองจำนวน 3 โรงเรียน และในเขตเทศบาลนคร จำนวน 3 โรงเรียน จากนั้นนำแบบสอบถามที่ทดลองใช้ (Try out) แล้วไปคำนวณหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) โดยวิธีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อ

กับคะแนนรวมในแต่ละด้าน (Item Total Correlation Coefficient) ตามวิธีการของเพียร์สัน และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) โดยแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.577 - 0.970 และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.981 ส่วนแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.452 - 0.999 และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.967 จากนั้นนำแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงสำรวจครั้งนี้ คือ ครูมัธยมศึกษา โรงเรียนสังกัดเทศบาล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2567 ซึ่งประกอบด้วย 24 โรงเรียน โดยแบ่งเป็นโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมือง 12 โรงเรียน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 481 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง 154 คน และโดยแบ่งเป็นโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมือง 12 โรงเรียน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 349 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง 113 คน กลุ่มตัวอย่างใช้ตาราง (Krejcie and Morgan, 1970, p. 608) ได้ 263 คน แต่ในการวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่าง 267 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21

ระยะที่ 2 จัดทำรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21

ขั้นตอนที่ 4 ร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยได้นำผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาองค์ประกอบและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21 มาเป็นกรอบแนวทางในการร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 1) หลักการของ

รูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) เนื้อหาของรูปแบบ 4) กระบวนการพัฒนา 5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผล

ขั้นตอนที่ 5 พัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21 จัดทำรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย คู่มือการใช้รูปแบบพัฒนาสมรรถนะครูมัธยมศึกษา ในศตวรรษที่ 21 จำนวน 1 ชุด และเอกสารประกอบการพัฒนาสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำนวน 3 ชุด โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 6 คน และวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21

ขั้นตอนที่ 6 ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยนำรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21 และเอกสารประกอบการพัฒนาที่ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสม โดยผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21 คือ ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนชุมชนเทศบาล ๓ (พินิจพิทยานุสรณ์) รวมทั้งสิ้น 32 คน จากการอาสาสมัครโดยความเห็นชอบจากผู้บริหารสถานศึกษา โดยดำเนินการเป็น 3 กิจกรรม ดังนี้ กิจกรรม คือ การอบรมเชิงปฏิบัติการ การเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง และการใช้โรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ และการนิเทศติดตาม

ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ระยะที่ 1 การอบรมเชิงปฏิบัติการ ดำเนินการโดยวิทยากร จำนวน 2 คน ผู้ที่มีความรู้สมรรถนะครูและมีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านสมรรถนะครูเป็นผู้ดำเนินการ

อบรมและให้ผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการประเมินตนเองเกี่ยวกับสมรรถนะครูโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งก่อนและหลังการฝึกอบรม ซึ่งสมรรถนะครู ประกอบด้วย สมรรถนะหลัก สมรรถนะประจำสายงาน และสมรรถนะส่วนบุคคล ระยะที่ 2 การเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริงและการใช้โรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ การประเมินสมรรถนะครูมัธยมศึกษา ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสังกัดเทศบาล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารงานวิชาการทำการประเมินครูที่เข้าร่วมการฝึกอบรมจำนวน 32 คน ซึ่งเป็นตัวแทน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ละ 4 คน เพื่อดูพัฒนาการของการมีสมรรถนะครูมัธยมศึกษา ทั้งสิ้น 9 ครั้ง ใน 9 สัปดาห์ หลังการนิเทศ ติดตาม ของผู้เข้ารับการพัฒนา ในทุกวันศุกร์ ในช่วงเวลา 15.00-17.00 น. และผู้วิจัยสัมภาษณ์รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารงานวิชาการเกี่ยวกับพัฒนาการของการมีสมรรถนะครูมัธยมศึกษา ทั้ง 3 สมรรถนะ ได้แก่ สมรรถนะหลัก สมรรถนะประจำสายงาน และสมรรถนะส่วนบุคคล ระยะที่ 3 การนิเทศ ติดตามการพัฒนาสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยนำผลการประเมินของรองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารงานวิชาการ โดยทำการประเมินครูที่เข้าร่วมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการจำนวน 32 คน ซึ่งเป็นตัวแทน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ละ 4 คน จำนวน 9 ครั้ง เพื่อดูร้อยละความก้าวหน้าของสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในภาพรวม ทั้ง 3 สมรรถนะ ได้แก่ สมรรถนะหลัก สมรรถนะประจำสายงาน และสมรรถนะส่วนบุคคล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประกอบด้วย 1. ประชากรที่ใช้ในขั้นตอนการวิจัยเชิงสำรวจ ได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนสังกัดเทศบาล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2567 ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 830 คน จาก 24 โรงเรียน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยแบ่งเป็นโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมือง 12 โรงเรียน จำนวน 349 คน และแบ่งเป็นโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมือง 12 โรงเรียน จำนวน 481 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในขั้นตอนการวิจัยเชิงสำรวจครั้งนี้ คือ ครูผู้สอน

ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนสังกัดเทศบาล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) โดยใช้ ตารางของ Krejcie and Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์จำนวน 263 คน แต่ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้กลุ่มตัวอย่างครูผู้สอน รวมจำนวน 267 คน จาก 24 โรงเรียน แบ่งเป็นครูผู้สอนในโรงเรียนเทศบาลเมือง จำนวน 113 คน จาก 12 โรงเรียน และเป็นครูผู้สอนในโรงเรียนเทศบาลนคร จำนวน 154 คน จาก 12 โรงเรียน 3. กลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้รูปแบบ ได้แก่ ครูผู้สอน ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนชุมชนเทศบาล ๓ (พินิจพิทยานุสรณ์) จำนวน 32 คน จากการอาสาสมัครจากครูผู้สอนโดยความเห็นชอบจากผู้บริหารสถานศึกษา

เครื่องมือการวิจัย

ประกอบด้วย 1. แบบสัมภาษณ์สมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21 แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) 2. แบบสอบถามเพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนา โดยสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21 3. คู่มือการใช้รูปแบบพัฒนาสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำนวน 1 ชุด และเอกสารประกอบการพัฒนาสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำนวน 3 ชุด 4. แบบการประเมินตนเองเกี่ยวกับสมรรถนะครูโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งก่อนและหลังการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ 5. แบบประเมินของผู้ให้ข้อมูลที่ทำการประเมินผู้เข้ารับการพัฒนาหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ประกอบด้วย 1. ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือราชการจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ขอความอนุเคราะห์ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามและหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ 3. ทำการการเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้รับกลับคืนมาแล้วนำไปจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลมาตรฐานต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติ

1. แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) ใช้เพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อระบุสมรรถนะและองค์ประกอบย่อย 2. การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1 ซึ่งเป็นแบบสอบถามประเภทแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์หาค่าความถี่และค่าร้อยละ (Percentage) 3. การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2 ซึ่งเป็นแบบสอบถามประเภทมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้เกณฑ์การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยเพื่อแปลความหมายเกี่ยวกับสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21 กรณีเครื่องมือประเภทมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ 4. การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 3 ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) 5. การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ใช้สูตร $PNI_{Modified} = (I - D) / D$ เมื่อ I = ค่าของสภาพที่พึงประสงค์ (Ideal) และ D = ค่าของสภาพปัจจุบัน (Current) และจัดลำดับความสำคัญของความต้องการ (Priority Ranking) 6. การประเมินตนเองเกี่ยวกับสมรรถนะครูโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งก่อนและหลังการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยเปรียบเทียบก่อน-หลัง (Paired Sample t-test หรือ Wilcoxon test) วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยหาร้อยละความก้าวหน้าของคะแนนเฉลี่ยของคะแนนสมรรถนะจากแบบประเมินก่อนอบรมและหลังอบรม 7. การประเมินของรองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารงานวิชาการ โดยทำการประเมินครูที่เข้าร่วมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 32 คน

วิเคราะห์ผลร้อยละความก้าวหน้าคะแนนเฉลี่ยของคะแนนสมรรถนะจากแบบประเมินการใช้รูปแบบกับการนิเทศติดตาม 8. การหาร้อยละความก้าวหน้าของคะแนนเฉลี่ยของสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ใช้สูตร ซึ่งประยุกต์จากคำดัชนีประสิทธิผล (เผชญิ กิจระการ และสมนึก ภัททิยธนี, 2545)

สูตรร้อยละความก้าวหน้า =

$$\frac{(\text{คะแนนหลังการพัฒนา} - \text{คะแนนก่อนการพัฒนา}) \times 100}{(\text{คะแนนเต็ม} 5 - \text{คะแนนก่อนการพัฒนา})}$$

จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการโดยคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์อย่างเคร่งครัด โดยได้รับการพิจารณารับรองจากสำนักงานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ก่อนดำเนินการเก็บข้อมูลเลขที่หนังสือ อว 0621.08/ว726 วันที่ 19 กรกฎาคม 2567

สรุปผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสังกัดเทศบาล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ครั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. การศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21 และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาองค์ประกอบสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่า

1.1 องค์ประกอบสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสังกัดเทศบาล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 3 สมรรถนะ และ 10 องค์ประกอบย่อย ดังนี้ สมรรถนะหลัก องค์ประกอบย่อย ประกอบด้วย 1) การพัฒนาตนเอง 2) การทำงานเป็นทีม 3) จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครูสมรรถนะประจำสายงาน องค์ประกอบย่อย ประกอบด้วย 1) การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 2) การวิเคราะห์

สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 3) การพัฒนาผู้เรียน 4) ภาวะผู้นำครู สมรรถนะส่วนบุคคล องค์ประกอบย่อย ประกอบด้วย 1) ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่สอน 2) ทักษะในการผลิตสื่อและการใช้เทคโนโลยี 3) จิตวิญญาณความเป็นครู

1.2 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่า ความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) ในภาพรวมเรียงลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุดไปหาต่ำสุด ดังนี้ สมรรถนะประจำสายงาน โดยมีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุดที่สุด คือ คือ การวิเคราะห์ สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ รองลงมา คือ ภาวะผู้นำครู และการพัฒนาผู้เรียน ตามลำดับ สมรรถนะหลัก โดยมีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุดที่สุด คือ การพัฒนาตนเอง รองลงมา คือ การทำงานเป็นทีม และคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ตามลำดับ สมรรถนะส่วนบุคคล โดยมีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุดที่สุด คือ ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่สอน รองลงมาคือ ทักษะในการผลิตสื่อและการใช้เทคโนโลยี และจิตวิญญาณความเป็นครู ตามลำดับ

2. การสร้างและพัฒนารูปแบบการการพัฒนาสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21 จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการวิเคราะห์ เอกสาร และผลจากการวิจัยเชิงสำรวจในขั้นตอนที่ 3 และผลจากผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบรูปแบบ พบว่า หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เนื้อหาของรูปแบบ กระบวนการพัฒนา สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

3. ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่พัฒนาขึ้นจากการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 32 คน พบว่า ผลการประเมินสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในระยะการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริงในสถานศึกษา มีพัฒนาการเพิ่มขึ้น

อย่างต่อเนื่อง โดยมีความก้าวหน้าโดยรวมเฉลี่ย ร้อยละ 88.35 เมื่อพิจารณาเป็นรายสมรรถนะ พบว่า สมรรถนะส่วนบุคคล มีการพัฒนาเพิ่มขึ้นสูงที่สุด โดยมีร้อยละความก้าวหน้า เท่ากับ 92.94 รองลงมา คือ สมรรถนะหลัก โดยมีร้อยละความก้าวหน้า เท่ากับ 87.59 และสมรรถนะประจำสายงาน มีการพัฒนาน้อยที่สุด โดยมีร้อยละความก้าวหน้า เท่ากับ 84.30

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่า สมรรถนะของครูที่ระบุไว้สะท้อนถึงบทบาทที่หลากหลายของครูในศตวรรษที่ 21 ซึ่งไม่ได้เป็นเพียงผู้ถ่ายทอดความรู้เท่านั้น แต่ยังทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการพัฒนานักเรียนอย่างรอบด้าน สมรรถนะหลัก เช่น การพัฒนาตนเองและจริยธรรม แสดงถึงความสำคัญของการเติบโตในวิชาชีพและความซื่อสัตย์ (สิริวดี ชูเชิด, 2565; รินนา ราชขาริ, 2567) สมรรถนะประจำสายงาน เช่น การบริหารหลักสูตรและการวิจัย ช่วยให้ครูสามารถออกแบบการเรียนรู้การสอนที่มีประสิทธิภาพและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (นัจก บุษากิมพ์, 2560) สมรรถนะส่วนบุคคล เช่น ความรู้ในรายวิชา และทักษะการใช้เทคโนโลยี ช่วยให้ครูสามารถปรับตัวให้ทันต่อยุคดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (จอมกัก จันทะคัต, 2561) สมรรถนะเหล่านี้สอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมา และสนับสนุนแนวทางการพัฒนาครูแบบองค์รวมในโรงเรียนสังกัดเทศบาล ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนและการบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ และการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่า สูงที่สุดคือสมรรถนะประจำสายงาน โดยเฉพาะด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน รองลงมา คือ สมรรถนะหลัก โดยเน้นการพัฒนาตนเอง และการทำงานเป็นทีม ส่วนสมรรถนะส่วนบุคคลมีความต้องการพัฒนาในด้านความรู้เนื้อหาวิชาที่สอนมากที่สุด รองลงมา

คือ ทักษะด้านเทคโนโลยี ขณะที่จิตวิญญาณความเป็นครู และจรรยาบรรณอยู่ในลำดับท้าย แสดงให้เห็นว่าครูมีพื้นฐานที่ดีในด้านคุณธรรมและจรรยาบรรณ แต่ต้องการเสริมทักษะในด้านวิชาการและเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

2. การสร้างและพัฒนาแบบรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยยึดหลักการบูรณาการแนวคิดสมรรถนะและการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความรู้ เจตคติ และทักษะของครูอย่างมีประสิทธิภาพ เนื้อหาประกอบด้วยคู่มือและเอกสาร 3 ชุดตามประเภทสมรรถนะ กระบวนการพัฒนาแบ่งเป็น 3 ระยะ ตามแนวคิด 70:20:10 มีการอบรมเชิงปฏิบัติการ การเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริงและการใช้โรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) และการนิเทศ ติดตาม โดยใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย พร้อมการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญพบว่ารูปแบบนี้มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก

3. การทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่พัฒนาขึ้นจากการทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 32 คน พบว่า ครูมีพัฒนาการด้านสมรรถนะอย่างต่อเนื่อง โดยมีความก้าวหน้าเฉลี่ยร้อยละ 88.35 ซึ่งสมรรถนะที่พัฒนาได้มากที่สุด คือ สมรรถนะส่วนบุคคล (92.94%) รองลงมา คือ สมรรถนะหลัก (87.59%) และสมรรถนะประจำสายงาน (84.30%) โดยเฉพาะด้านจิตวิญญาณความเป็นครูมีพัฒนาการสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของ UNESCO ที่ส่งเสริม “Whole Child Education” และเป้าหมาย SDG 4 ว่าด้วยการศึกษาที่มีคุณภาพและเท่าเทียม (UNESCO, 2023) ความรู้เนื้อหาวิชา และทักษะการใช้เทคโนโลยี ซึ่งได้รับการส่งเสริมผ่านการเตรียมตัวก่อนเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ และการเรียนรู้ในรูปแบบโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ส่งผลให้ครูสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ ธนกฤต อึ้งน้อย (2563) ที่ระบุว่า สมรรถนะ

ที่สำคัญของครูในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ความฉลาดทางอารมณ์ การทำงานเป็นทีม และการมีจริยธรรมวิชาชีพ ซึ่งช่วยส่งเสริมให้ครูเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ the National Institute of Education (NIE, 2009) และ Saavedra and Darleen (2012) ที่เน้นให้ครูมีบทบาทในการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกัน และการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในศตวรรษที่ 21

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสังกัดเทศบาล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า องค์ประกอบสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 3 สมรรถนะ 10 องค์ประกอบย่อย ประกอบด้วย สมรรถนะหลัก สมรรถนะประจำสายงาน และสมรรถนะส่วนบุคคล ซึ่งโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดเทศบาล สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาครูมัธยมศึกษาให้มีสมรรถนะครูได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

1.2 จากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมการพัฒนาสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีสมรรถนะสูงขึ้นจึงควรนำรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21 นี้ไปใช้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ ๆ เกิดการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาและเป็นการสร้างแนวคิดทางการพัฒนาใหม่ ๆ ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรดำเนินการวิจัยรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูมัธยมศึกษา โรงเรียนสังกัดอื่น ๆ เช่น โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้มา เปรียบเทียบว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกัน หากมีความแตกต่างจะได้พิจารณาถึงสาเหตุที่แตกต่าง ถ้ามีความ

เหมือนกันจะได้เป็นเครื่องยืนยันข้อค้นพบ ซึ่งจะทำให้ข้อค้นพบ ที่มีความน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

2.2 ควรทำการวิจัยพัฒนาสมรรถนะครูมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยสร้างรูปแบบการพัฒนาครอบคลุมตามเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ (KPA) ประกอบด้วย การประเมินด้านความรู้ (Knowledge) ด้านทักษะและการปฏิบัติ (Practice) และด้านเจตคติหรือ

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Attitude) ของครู

2.3 ควรทำการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยใช้ผลการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางและพัฒนาต่อยอดเพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูให้มีสมรรถนะตรงตามการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และนโยบายการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 2

เอกสารอ้างอิง

- จอมภัก จันทะคัต. (2561). ปัจจัยสมรรถนะที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงานของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา. วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 7(1), 162-177.
- จิตติกา ชัยภักดี. (2560). แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- ธนภุต อึ้งน้อย. (2563). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูใหม่ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร).
- ธาริณี จินดาธรรม. (2560). กลยุทธ์การเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือตอนบน (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย).
- นัจภัก บุชาพิมพ์. (2560). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อมุ่งสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 10(2), 25-38.
- เผธิญ กิจระการ, และสมนึก ภัททิยธนี. (2545). การวิจัยทางการศึกษา: แนวทางและกระบวนการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และ เพียว ยินดีสุข. (2559). สอนเด็กทำโครงงาน สอนอาจารย์ทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (PBL-CAR). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รินนา ราชชาวี. (2567). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะรองผู้อำนวยการสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (วิทยานิพนธ์ ค.ด., มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- วนิดา ภูขำนิ. (2564). การพัฒนาสมรรถนะของครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21: กรณีโรงเรียนบ้านนาตาลคำข่า (วิทยานิพนธ์ ป.ร.ด., มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

- สิริวดี ชูเชิด. (2565). *การศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต* (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม).
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อริสา นพคุณ. (2560). *การพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา* (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา).
- Borg, W. R., & Gall, M. D. (1989). *Educational research: An introduction* (5th ed.). Longman.
- Bryant, J., & Poustie, K. (2001). *Competencies needed by public library staff*. Bertelsmann Foundation.
- Daft, R. L. (1994). *Management* (3rd ed.). Dryden Press.
- Erviana, V. Y. (2021). The level of understanding towards teachers' competency among elementary schools in urban areas of Yogyakarta. *Psychology and Education Journal*, 58(1), 356–365.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of education* (3rd ed.). McGraw-Hill.
- Habibi, A. (2023). Education abroad bridging scholarship and practice: A review of teacher professional development programs. *Research in Comparative & International Education*, 18(3), 320–334.
- Jan, H. (2017). Teacher of 21st century: Characteristics and development. *Research on Humanities and Social Sciences*, 7(9), 50–54.
- Kaufman, R., Rojas, A. M., & Mayer, H. (1993). *Needs assessment: A user's guide*. Englewood Cliffs, NJ: Educational Technology Publications.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- McClelland, D. C. (1973). Testing for competence rather than for intelligence. *American Psychologist*, 28(1), 1–14.
- National Institute of Education. (2009). *A teacher education model for the 21st century: A report by the National Institute of Education, Singapore*. Office of Education Research, NIE/NTU.
- Saavedra, A. & Opfer, V. (2012). *Teaching and learning 21st century skills: Lessons from the learning sciences. A Global Cities Education Network Report*. New York: Asia Society.
- Scott, C. L. (2015). *The futures of learning 3: What kind of pedagogies for the 21st century*. Education Research and Foresight Working Papers. Retrieved from <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000243126?posInSet=1&queryId=6d407fc9-767e-4ad5-a8a2-ebc89b200874>

UNESCO. (2022). *UNESCO. (2022). Reimagining education leadership for resilience and sustainability*. Retrieved from <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000380985>